

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 45
darbam ar rokas instrumentiem**

1. Vispārīgās prasības

1.1. Ar rokas instrumentiem atļauts strādāt personām:

- 1.1.1. kuras ir instruētas darba aizsardzībā un ugunsdrošībā;
- 1.1.2. kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- 1.1.3. kuras ir apmācītas pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- 1.2.1. darbs ar asiem, spiciem instrumentiem;
- 1.2.2. pirkstu, roku saspiešana, iespiešana;
- 1.2.3. instrumentu krišana, uzkrišana;
- 1.2.4. atsviestas, lidojošas atcirsta materiāla daļas vai salūzuša instrumenta atlūzas;
- 1.2.5. rokas instrumentu salūšana, bojājumi.

1.3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- 1.3.1. rokas instrumentu aso, spico daļu aizsargapvalki, futrāļi;
- 1.3.2. vairogi darba vietas norobežošanai, kur tiek veikti metālu ciršanas darbi;
- 1.3.3. pietiekošs apgaismojums (vispārējais un vietējais);
- 1.3.4. darba apģērbs;
- 1.3.5. aizsargcimdi;
- 1.3.6. aizsargbrilles.

1.4. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- 1.4.1. aizliegts glabāt darba vietās viegli gaistošus un viegli uzliesmojošus materiālus, tie jāuzglabā speciāli tam paredzētās vietās;
- 1.4.2. smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās;
- 1.4.3. telpās, darba vietās kur ir paaugstināta uguns un sprādzienbīstamība izmantot instrumentus, kuri ir izgatavoti no metāla, kurš nerada dzirksteles;
- 1.4.4. aizliegt rīkoties ar atklātu uguni darbu veikšanas vietā (postenī).

1.5. Elektrodrošības prasības:

- 1.5.1. apkalpojot elektroiekārtas izmantot rokas instrumentus ar atbilstošu izolāciju un kuri ir pārbaudīti;
- 1.5.2. ievērot un izpildīt drošības zīmju un brīdinājuma uzrakstos norādītās prasības.

1.6. Ja konstatēti bojājumi instrumentiem:

- 1.6.1. bojājumu gadījumos (plaisas, ielūzumi, bojāti rokturi u.c.) pārtraukt darbu un savas kompetences ietvaros mēģināt bojājumu novērst;
- 1.6.2. ja instrumentu nav iespējams salabot, izņemt to no apgrozības un paziņot par to darba devējam un citiem darbiniekiem;
- 1.6.3. darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi vai saņemts cits (nebojāts) instruments.

1.7. Darba higiēnas prasības:

- 1.7.1. ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- 1.7.2. mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- 1.7.3. lietot roku aizsarg ziedes, ja tas nepieciešams.

1.8. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par avāriju, ārkārtas gadījumu, nelaimes gadījumu vai citu situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

2.1. Uzvilkt darba apģērbus, ja nepieciešams – individuālos aizsardzības līdzekļus. Apģērbus rūpīgi sakārtojiet, aizpogājiet - tas nedrīkst ierobežot kustības. **Nelietot** bojātus vai nepārbaudītus individuālās aizsardzības līdzekļus.

2.2. Sakārtot darba vietu, novākt visu lieko. Pārbaudīt vai instrumenti ir darba kārtībā:

- 2.2.1. rokas instrumentu rokturiem jābūt gludiem, bez skrambām, ieplīsumiem vai atšķēlumiem;
- 2.2.2. rokturi nedrīkst būt saliekti;
- 2.2.3. rokturiem, kātiem jābūt stingri nostiprinātiem instrumenta darba daļā;

- 2.2.4. darba daļa nedrīkst būt ar plaisām, atskarpēm vai atlūzumiem.

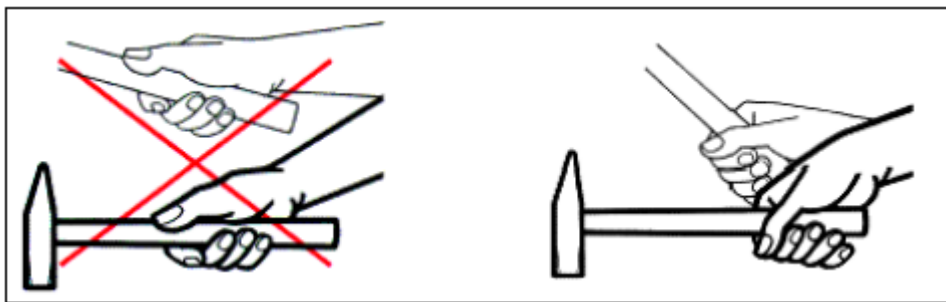
- 2.3. Izvēlēties veicamajam darbam atbilstošu instrumentu (atslēgas izmēru, skrūvgrieža izmēru, cirtņa garumu u.tml.)
- 2.4. Ieslēgt vispārējo un vietējo apgaismojumu darba vietā.
- 2.5. Aizliegts uzsākt darbu un strādāt ar bojātiem darba rīkiem, palīgierīcēm, griezējinstrumentiem.
- 2.6. Neuzsāciet (pārtrauciet) darbu un tiešajam darbu vadītājam, ja konstatējat faktorus (nepietiekošs apgaismojums, bojājumi iekārtām, palīgierīcēm, nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi u.tml.), kuri var kļūt par nelaimes gadījumu darbā cēloni.

3. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

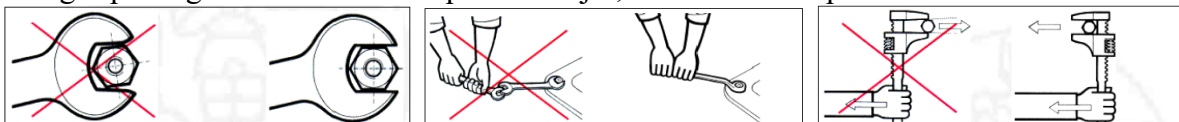
- 3.1. Darba laikā esiet uzmanīgs. Strādājot ar instrumentiem nenovērsiet uzmanību uz blakus lietām, sarunām. Neielaist un neļaut uzturēties darbu veikšanas zonā (postenī) nepiederošām personām.
- 3.2. Rokas instrumentus izmantot tikai tiem darbiem, kuriem tie paredzēti.

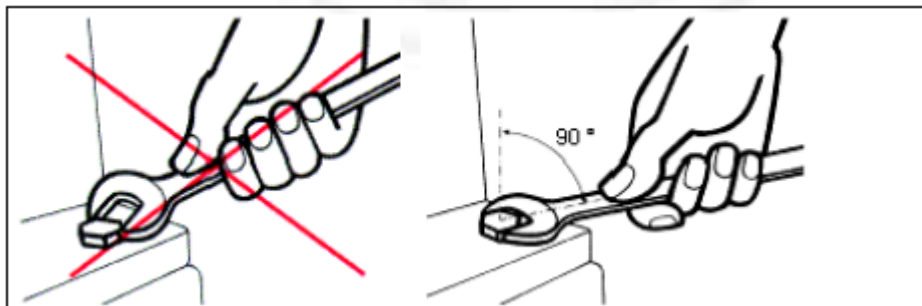
- 3.3. Neapstrādāt nenostiprinātus, karājošos materiālus vai detaļas. Nostiprināt tās skrūvspīlēs, atbalstīt u.tml..
- 3.4. Aizliegts strādāt bez atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem katram veicamajam darbam, kur tas nepieciešams.
- 3.5. Āmusus, un tml. instrumentus darba laikā rokā turēt pēc iespējas tuvāk kāta galam.

3.6. Atskrūvējot skrūves izmantot atbilstoša izmēra uzgriežņu atslēgas. Aizliegts starp uzgriežni un atslēgu ievietot starplikas (metāla plāksnes, skrūvgriežus un tml.). Nepagarināt uzgriežņu atslēgas pleca garumu tās savā starpā savienojot, vai ar caurules palīdzību.

3.7. Atskrūvējot grūti atskrūvējamus skrūvju savienojumus ieņemt stabilu stāvokli un pārliecināties par atslēgas pareizu, drošu novietojumu. Atskrūvēšanu veikt virzienā uz sevi.

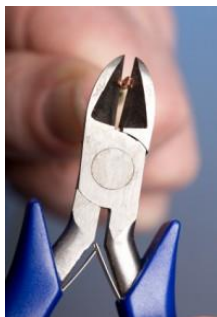
3.8. Norobežot ar vairogiem darba vietas, ja tās atrodas tuvu citām, kuras paredzētas metālu vai citu materiālu ciršanai ar cirtņiem vai citiem rokas darbarīkiem. Strādāt aizsargbrillēs.

3.9. Ja strādājot ar ķīļiem vai cirtņiem tiek izmantots uzsitējveseris, kategoriski aizliegts tos turēt tieši ar rokām. Jāizmanto speciāli turētāji ar rokturu garumu ne mazāku par 70 cm.

3.10. Izmantojot instrumentus kuriem sakļaujas rokturi (kniebles u.c.), pārliecinieties, ka nav deformēti rokturi lai izveirītos no roku, pirkstu saspiešanas.

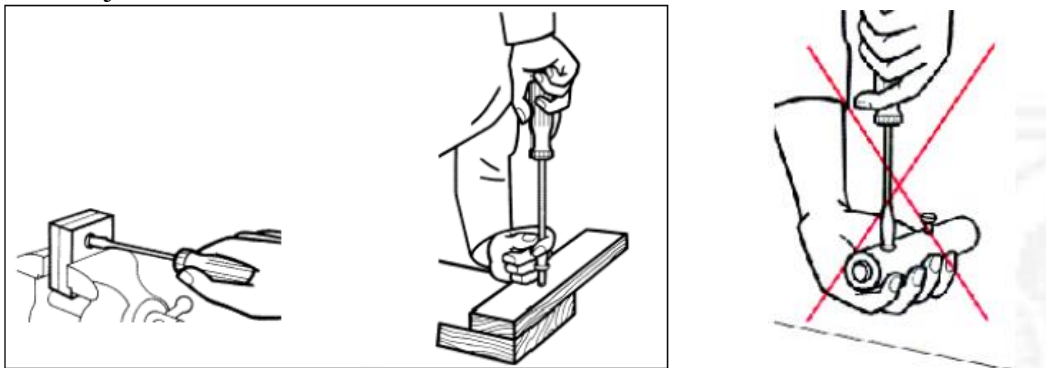
3.11. Ja darba procesā tiek pielietotas askniebles, tad nokniebjamo stieples u.c. galu nedrīkst novirzīt uz sevi vai darba biedra virzienā. Ieteicams lietot aizsargbrilles.

3.12. Strādājot ar nažiem u.tml. **aizliegts** apstrādājamo priekšmetu pieturēt no tās puses, uz kuru virzās nazi. Nevirzīt nazi u.c. virzienā “uz sevi”. Nepastrādāt materiālus tos neatbalstot.

3.13. Zāģējot ar rokas zāģi **aizliegts** likt pirkstu pie zāģēšanas vietas lai virzītu zāģi.

3.14. Apstrādājot materiālu(detaļu) ar nazi, īlenu, skrūvējot ar skrūvgriezi un citiem līdzīgiem instrumentiem, neatbalstīt detaļu, materiālu pret ķermeņa daļām (piem.: vēderu un tml.), kā arī neturēt to brīvajā rokā.

3.15. Strādāt ar vīli, skrāpvīli, īlenu un citiem līdzīgiem instrumentiem tikai tad, ja tiem ir rokturis.

3.16. Darba pārtraukumos instrumentus atstājat tā, lai tie nevarētu nokrist (uzkrist), nevarētu uz tiem uzkāpt vai nejauši savainoties.

3.17. Nevērst asus, spicus rokas instrumentus pret kolēģiem. Nepārvietoties pa darba telpām turot tos rokā, ja darba daļa nav nosepta.

3.18. Pārnēsājot vai pārvadājot instrumentus, to asās daļas nosegt ar apvalkiem. Nepieciešamos instrumentus glabāt un pārvietot somās, kastēs vai futrāļos.

3.19. Paaugstinātas uguns un/vai sprādzienbīstamās telpās vai darbos **izmantot** rokas instrumentus kas izgatavoti no materiāliem, kuri nerada dzirksteli.

3.20. Aizliegts velkot ar pirkstu pārbaudīt instrumenta (naža, kalta, u.tml.) asumu.

3.21. **Aizliegts** instrumentus glabāt vai pārnēsāt kabatās, aizbāžot aiz siksnas vai zābaka un tml.

3.22. Pārvietojot, griežot vai citādi apstrādājot lokšņu metālu strādāt cimdos.

4. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

4.1. Ja darbā noticis nelaimes gadījums ar pašu vai kolēģi, nekavējoties:

4.1.1. Novērtēt situāciju un, ievērojot personīgo drošību, veikt pasākumus, lai pārtraukt (novērstu turpmāku) apdraudējuma iedarbību (elektrotraumu gadījumā cietušo vispirms atbrīvot no strāvas iedarbības, atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālu; iznest cietušo no apdraudējuma zonas u.tml.) un sniegt cietušajam pirmo palīdzību vai pašpalīdzību.

4.1.2. Nogādāt cietušo (griezties) medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (Tel. **113** vai **112**) un citus specializētos dienestus.

4.1.3. Pārtraukt darbu un notikuma vietu atstāt neskartu, ja tas nerada papildus bīstamību. Ja nepieciešams, norobežot bīstamo zonu vai veikt citus pasākumus, lai nepieļautu cilvēku iekļūšanu bīstamajā zonā.

4.2. Ugunsgrēka gadījumā izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (Tel. **112**), paziņot darba devējam un sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.

5. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

- 5.1.** Sakārtot darba vietu - instrumentus, palīgierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.
- 5.2.** Notīrīt, sakārtot un nolikt paredzētajā vietā individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 5.3.** Izslēgt apgaismojumu.
- 5.4.** Par visiem bojājumiem, nepilnībām darba procesā ziņot tiešajam darbu vadītājam vai darba devējam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis